

Manifesto de Soutomaior

DECLARACIÓN DE MULLERES AUTORAS E EDITORAS GALEGAS

As primeiras declaracións polos dereitos das mulleres publícanse a finais do século XVIII. Olympe De Gouges fai no en 1791 coa Declaración dos dereitos da muller, e a cidadá Mary Wollstonecraft en 1792 con Vindicación dos dereitos da muller (1792).

Cincuenta anos máis tarde, en 1848, tivo lugar en Seneca Falls (Nova York) a primeira convención sobre os dereitos da muller nos Estados Unidos. Estivo organizada e liderada por Lucretia Mott e Elizabeth Cady Stanton e reuniu ao redor de setenta mulleres significativas e trinta homes que estudaron as condicións e os dereitos sociais, civís e relixiosos da muller. Ao termo da asemblea redactaron un texto cuxo modelo é a *Declaración de independencia* e que se publicou como *Declaración de Seneca Falls* (ou *Declaración de sentimentos*, como elas a chamaron), un documento no que denunciaban as restricións, sobre todo políticas, ás que estaban sometidas as mulleres: non poder votar, nin presentarse a eleccións, nin ocupar cargos públicos, nin afiliarse a organizacións políticas nin asistir a reunións políticas.

Con todo 1848 quedou glorificado para a historia como o ano do nacemento do *Manifesto comunista* de Marx e Engels e soterrado como o ano do nacemento do primeiro movemento feminista organizado en América.

A declaración consta de doce decisións, das que once delas se aprobaron por unanimidade e a número doce, a que fai referencia ao voto, por unha pequena maioría.

En España as autoras do primeiro manifesto feminista foron Margarita Pérez de Celis e Josefa Zapata. Xuntas fundaron, desde 1856 ata 1866, varias revistas coñecidas máis tarde como *Os Pensiles*; nelas Margarita asinaba como directora. En 1857 publicaron por entregas unha serie de artigos baixo o título *A muller e a sociedade*, considerado o primeiro manifesto feminista de España. Os poderes relixiosos e políticos da cidade ordenaron un tras outro o peche das súas publicacións. Ata o regreso da democracia a España non se estudaron as súas figuras.

Século e medio despois, e tras conseguir o dereito ao voto e o recoñecemento de dereitos civís e laborais, a discriminación das mulleres continúa en todos os espazos públicos e privados. Neste Manifesto, que toma como exemplo o de Seneca Falls e o legado de insignes escritoras e feministas galegas que na tarde deste 8 de novembro de 2021 se reuniron en Soutomaior con María Vinyals á cabeza, denunciámolas a situación de desigualdade que se vive no mundo literario e editorial galego e tomamos, como en Seneca Falls, DOCE DECISIONS que serán o motor de traballo futuro para conseguir a igualdade.

No mundo editorial e literario galego a situación das autoras e editoras é, aínda, desalentadora.

- Actualmente tan só 6 mulleres ocupan unha das 30 cadeiras da Real Academia Galega. Igual de escandalosas son as cifras de representación das mulleres na Real Academia Española. En toda a súa historia só 11 mulleres foron ou son académicas
- As autoras dos distintos xéneros obteñen menos premios que os homes
- Existe unha ausencia case total de mulleres críticas literarias que ocupen espazos relevantes de opinión
- Só 6 mulleres foron homenaxeadas no Día das Letras Galegas fronte a 56 homes. Ata 2019 eran só 5
- Moi poucas mulleres ocupan o posto de dirección e liderado nas grandes editoriais galegas; pola contra, son mulleres as que dirixen as editoriais máis pequenas, soportando a presión e as dificultades que hoxe vive o mundo editorial e recibindo escasas axudas públicas
- As mulleres teñen escasa representatividade na dirección de organismos públicos culturais e de festivais
- A nivel estatal as obras asinadas por mulleres no ISBN en 2020 representan o 36 % fronte ao case 64 % das rexistradas por homes, segundo un informe do Ministerio de Cultura dese mesmo ano. En xéneros como o ensaio a brecha é moito maior: 13.672 títulos publicados por autores fronte a 6.185 de autoras. O Premio Cervantes tan só galardoou 4 mulleres fronte a 38 homes
- A nivel internacional o máis prestixioso dos premios literarios, o Nobel de Literatura, concedéuselle só a 15 mulleres desde a súa creación en 1901 ata o ano 2020 fronte a 100 homes. Polo que

DENUNCIAMOS

DENUNCIAMOS que non formamos parte en igualdade de representación, salvo excepcións, nos xurados dos principais concursos literarios e de dramaturxia convocados.

DENUNCIAMOS que non formamos parte en igualdade de representación da Real Academia Galega.

DENUNCIAMOS que tampouco se premian as nosas obras por igual, nin somos homenaxeadas por igual, sendo especialmente grave a ausencia de mulleres no Día das Letras Galegas.

DENUNCIAMOS que as escritoras galegas se estudan de forma insuficiente e marxinal en colexios, institutos e universidades.

DENUNCIAMOS a escasa representación en antoloxías de diversos xéneros editadas.

DENUNCIAMOS que non se nos dedican tantas recensións críticas nin ocupamos o mesmo espazo en suplementos culturais.

DENUNCIAMOS a ausencia case total de mulleres críticas literarias que ocupen espazos relevantes de opinión. Os que deciden a calidade do literario seguen a ser homes, eles son os que realizan a construción “do bo”.

DENUNCIAMOS a falta de representación pública en igualdade das escritoras galegas en calquera acto e actividade cultural relacionada coa literatura: conferencias, mesas redondas, feiras do libro etc.

DECIDIMOS

1.º Esixir que se cumpra o artigo 26 do capítulo 2 da Lei de igualdade que citamos a continuación:

“1. As autoridades públicas, no ámbito das súas competencias, velarán por facer efectivo o principio de igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes en todo o concernente á creación e produción artística e intelectual e a súa difusión .

2. Os distintos organismos, axencias, entes e demais estruturas das administracións públicas que de modo directo ou indirecto configuren o sistema de xestión cultural, desenvolverán as seguintes actuacións:

- a) Adoptar iniciativas destinadas a favorecer a promoción específica das mulleres na cultura e a combater a súa discriminación estrutural e/ou difusa*
- b) Políticas activas de axuda á creación e produción artística e intelectual de autoría feminina, traducidas en incentivos de natureza económica, co obxecto de crear as condicións para que se produza unha efectiva igualdade de oportunidades*
- c) Promover a presenza equilibrada de mulleres e de homes na oferta artística e cultural pública*
- d) Que se respecte e se garanta a representación equilibrada nos distintos órganos consultivos, científicos e de decisión existentes no organigrama artístico e cultural*
- e) Adoptar medidas de acción positiva para a creación e a produción artística e intelectual das mulleres, propiciando o intercambio cultural, intelectual e artístico, tanto nacional como internacional, e a subscrición de convenios cos organismos competentes*
- f) En xeral, e ao amparo do artigo 11 desta lei, todas as accións positivas necesarias para corrixir as situacións de desigualdade na produción e creación intelectual artística e cultural das mulleres”*

2.º Esixir paridade nos xurados dos premios literarios que se realicen en Galicia, tanto organizados por institucións públicas coma privadas.

3.º Esixir paridade nas edicións de antoloxías e de compilacións de obras de escritoras e escritores galegos editadas por institucións públicas e privadas.

4.º Esixir a inclusión obrigatoria das escritoras galegas e as súas obras nos plans de estudo de colexios, institutos e universidades galegas.

5.º Esixir o recoñecemento das obras das escritoras galegas e da súa traxectoria literaria mediante premios, actos de homenaxe, adxudicación de nomes de rúas en distintos municipios e creación de monumentos e esculturas dedicadas a elas e ás súas obras, tanto en espazos públicos coma privados.

6.º Esixir que as cadeiras ocupadas nos vindeiros dez anos na Real Academia Galega o sexan por mulleres.

7.º Esixir que nos próximos dez anos o Día das Letras Galegas homenaxe as mulleres.

8.º Esixir a incorporación de novos contidos curriculares en todas as etapas educativas. Deberanse incluír coñecementos sobre mulleres referentes en todos os ámbitos da historia da humanidade, entre elas escritoras e editoras.

9.º Destacar a ausencia de recensións críticas e reclamarlas e incentivar a crítica literaria realizada por mulleres.

10.º Fomentar a venda de libros escritos por mulleres e colocalas a estas no centro de atención (autoras “estrela”)

11.º Fomentar a visualización de autoras e editoras mediante as presentacións das súas obras en espazos públicos e privados.

12.º Revisión do canon literario de forma permanente

Castelo de Soutomaior, 8 de novembro de 2021

Asinantes:

Fátima Anllo, Edurne Baines, Isabel Blanco, Mariana Carballal, Silvia Cernadas, Mercedes Corbillón, Leticia Costas, Ana Figueiredo, Inma López Silva, Esperanza Mara, Silvia Penas, Arantza Portabales, Elvira Ribeiro, Regina Vega, Carmela Silva, M.ª Victoria Alonso, Lucía Muradas, Paula Cabaleiro e Ana Amoedo.

A partir desta firma inicial recolleranse as das mulleres e homes da cultura de Galicia.